

"שִׁמְעוּ נָא בְּנֵי לֹוִי" – וכי שבט לוי הם היו 'מתנגדיו של משה'..?

ספר במדבר פרק טז

(א) וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֹהַת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֶלְיָאָב וְאֹזָן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן: (ב) וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאָתַיִם נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם: ... (ד) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל פָּנָיו: ... (ו) זֹאת עָשׂוּ קָחוּ לָכֶם מַחְתּוֹת קֶרַח וְכָל עֵדָתוֹ: וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר יִדּוֹד הוּא הַקָּדוֹשׁ רַב לָכֶם בְּנֵי לֵוִי:

(ח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קֶרַח שִׁמְעוּ נָא בְּנֵי לֵוִי: (ט) הִמָּעַט מִכֶּם כִּי הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעֵדַת יִשְׂרָאֵל ... (י) וַיִּקְרַב אֶתְךָ וְאֶת כָּל אֲחִיךָ בְּנֵי לֵוִי אֶתְךָ וּבִקְשָׁתֶם גַּם כְּהֹנָה:

רש"י על במדבר פרק טז פסוק ח

(ח) ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי – התחיל לדבר עמו דברים רכים כיון שראו קשה עורף, אמר עד שלא ישתתפו שאר השבטים ויאבדו עמו, אדבר גם אל כולם התחיל לזרז בהם: שמעו נא בני לוי

וצריך להבין:

1. אם רצה לדבר 'אל כולם' ופנייתו היא לשכנוע 'שאר השבטים' היה לו לומר: 'שמעו נא בני ישראל' [תואר הכולל את כל השבטים] ?

2. ובכלל למי כוונתו 'בני לוי'? שהרי בפסוק לא הוזכר משבט לוי רק קרח בלבד ואילו שלשת-שותפיו היו משבט ראובן ומאתיים וחמישים היו 'מבני ישראל' משמע מכל שאר שבטים, א"כ מהו 'בני לוי'?

והרמב"ן דוחה אפשרות כזו מכל וכל:

... וחלילה שהיו בשבט משרתי אלהינו מאתים וחמשים קרואים ונשיאים בני מרי מבעטים ברבם [משה] ובגדול שבטם [אהרן] ומלינים על ה'

וגם באות המטה ראה, כי המחלוקת מכל שבטי ישראל היא [ולכן לקחו מכל השבטים את מטותיהם] והכתוב פירש ואנשים מבני ישראל (פסוק ב), להגיד כי היו מכל השבטים ...

3. ויפלא שהרי מקרא מלא דבר הכתוב: רב לכם בני לוי... ומסיים: ובקשתם גם כהונה? האין זו פניה ישירה לשבט לוי בכללו?

אבל מרש"י משמע שאחר שהתייחס מקרא עקב 'קשי ערפו' הפנה את דבריו אל כולם [=כל שאר השבטים] מדוע א"כ נוקט בלשון: בני לוי?

4. גם תמוה הלשון ברש"י: 'התחיל לזרזם: "שמעו נא בני לוי", מאי שייך כאן ל' זירוז, היה לו לומר 'להזהירם' או לחילופין 'לפייסם', כי 'לזרזם' פירושו 'להניעם'

לפעולה, הרי מטרת משה היתה 'להניאם מפעולה', שיחדלו מהמחלוקת!?

כיצד 'ארגן' קרח את כל היגדולים?

ואולי כבר רמוזה התשובה ברש"י קודם:

רש"י על במדבר פרק טז פסוק א

ויקח קרח – ... ד"ל ויקח קרח מסך ראשי סנהדראות שבהם ... ודתן ואבירם – ... מה עשה? עמד וכנס ר"ל ראשי סנהדראות רובן משבט ראובן שכיניו והם אלילור בן שדיאור וחזקיו וכיוצא בו שנאמר נשיא עדה קריאי מועד ... והלכישן טליתות שכולן תכלת וכו'...

וצריך להבין:

1. מנא ליה לרש"י שהיו כולם 'ראשי סנהדראות', שמא היו 'נשיאי שבטים' או סתם 'רבנים חשובים' או 'שרי אלפים' ו'שרי מאה'?

2. מי הם 'חביריו' של אליצור בן שדיאור?

3. ובעיקר יוקשה: מנין לו לרש"י ש'רובן משבט ראובן' [בעוד בפסוק מוזכרים רק

שלשה שהם 'בני ראובן']?

4. ולפי דעת רש"י מדוע אליהם לא פנה משה לאמר: "שמעו נא בני ראובן"??

ויש לומר, שלרש"י היה ברור שהטעם לגיוס מאתיים וחמישים איש הללו, אינו בשביל הפגנה סתם, [כי מספרם המיזערי ביחס לשישים רבוא, אינו מורה על אהדה גדולה דיה, בשביל לחלוק על משה רבנו רעיא מהימנא] אלא שנזקק ל'תמיכה-הלכתית' לצעד שלו, שהוא 'על פי תורה ופוסקי הלכה'!

חזקוני על במדבר פרק טז פסוק ב
ואנשים מבני ישראל - חמשים ומאתים, לקח לו מכל שבט כ"ג, כדי שיהא מכל שבט סנהדרי קטנה [=המונה 23 שופטים - כפול 11 = 250] חוץ משבטו של לוי שמהם התרעומת [= הרי סנהדרין שלהם 'נוגעת בדבר' והיא מנועה מלתת לו תמיכה הלכתית] בין כולם [כולל] עם און [בן פלת] דתן ואבירם [ס"ה] מאתיים וחמשים ושלשה...

תחילה גייס את 'אליצור בן שדיאור' נשיא ראובן [שהיה שכנו] ודרכו גררו את 'חביריו=נשיאי שאר השבטים' והנשיאים – גייסו [כיוצא ב'] את הסנהדראות של כל שבט [ומי הם היו?]

ספר דברים פרק יז
(ט) וּבָאתָ אֶל הַפְּהִינִים הָלוֹיִם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בֵּימֵי הָהֵם וְדִרְשָׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט:

ספר דברים פרק לג
(ח) וּלְלֹוִי אָמַר ... (י) יִזְרֹוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתִזְרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמֹוּ קְטֹרֶה בְּאַפְךָ וְכָלִיל עַל מִזְבִּיחֶךָ:

הוי אומר, שלמרות שהיו בהם גם י"ב הנשיאים [והם 'קריאי מועד' שבכתוב] חביריו של אליצור בן שדיאור, אבל רובן של 'ראשי הסנהדראות' היו

'בני לוי' שנבחרו ע"י נשיאי השבטים, כך שכל 'מועצת גדולי התורה', סיפקו לקורח את ה'הכשר' למחלוקתו!..

ומ"ס רש"י 'ורובן מקצב ראו' הוא ט"ס ונראה ט"ל: 'ורובן' [כלומר, המנהיג שלהם משבט ראובן]

ומה שתמה הרמב"ן:
וחלילה שהיו בשבט משרתי אלהינו מאתיים וחמשים קרואים ונשיאים בני מרי מבעטים ברבם ובגדול שבטם ומלינים על ה'..

יש לומר שלרש"י לא היה זה סתם 'מרד פוליטי', חלילה, אלא שבגלל 'טיעוניו ההלכתיים' המתוחכמים של קרח, חשבו 'ראשי הסנהדראות' בתום לב, שמינויו של משה אינם על פי הלכה!

כדפירש"י על במדבר פרק טז פסוק א
אמר קרח אחי אבא ארבעה היו שנה' ובני קהת וגו' עמרכ הככור נטלו שני בניו גדולה אחד מלך ואחד כהן גדול מי ראוי ליטול את הסנה' [=על פי ההלכה!] לא אני? שני בן יאהר שהוא שני לעמרס? והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם הריני חולק עליו ומכטל את דבריו.

ואף שבוודאי ידעו 'ראשי הסנהדראות' ש'שכינה מדברת מתוך גרונו של משה', עד שאפילו קרח עצמו אמר: "כולם שמעו בסיני אנכי ה' אלקיך", ושם הרי ראו כולם את 'הסמכותו' של משה לשליח השם למסור כל דברי התורה!

קרח פיצל את סמכותו של משה

על כרחנו לומר, שקרח הצליח לשתול בהם 'השקפה-מוטעית' שסמכותו הבלתי מעורערת של

משה, היא רק בקשר לתרי"ג מצוות הנצחיות, אבל בעניינים שאינם 'מצוות' באופן ישיר, אלא 'מינויים פוליטיים', יתכן ש'דברים אלו אתה בודאן מלבך'...

'משה אמת ו[לא רק] תורתו אמת'

"שמעו נא בני לוי" פנייה לראשי הסנהדראות'

רש"י בא לבאר מה פשר הפנייה החוזרת [אחר שכבר הכריז בפניהם על 'מבחן-הקטורת'] – כי הבחין שאין זה מרתיעם כלל! כיון שראו שקרח מנהיגם איננו חושש [בגלל ש'עינו הטעתו'] סמכו על כך שזה 'איום סרק'...

לכן החליט משה לשנות טקטיקה ולפנות לקרח המנהיג ב'דברים רכים', אך כשנוכח שהוא 'קשה עורף' פנה משה אל 'ראשי הסנהדראות' [שהם 'בני לוי'] הממונים בראש כל שבט משבטי ישראל: 'עד שלא ישתתפו עמם שאר השבטים'

[חשש שמא 'ראשי הסנהדראות' העומדים בראש כל אחד משאר השבטים, הם יפעילו את השפעתם לגרור את כל השבט שהם סנהדריו לתוך המחלוקת] – ע"כ פנה אליהם והתחיל לזרז בהם:

'שמעו נא בני לוי!'

היינו, [לא ל'שבט לוי' הוא פונה] אלא רק לראשי הסנהדראות לעודדם שידו בפומבי באופן 'פעיל' על טעותם ולהצהיר שהם פורשים מקרח ומחלוקתו,

מתוך הבנת הסתפקותם במעלתם העצמית שלהם כ'בני לוי', לא רק שיימנעו מפחד ה'איום'.

